

prof. Wojciech Łazarczyk

15.09. 2025

Wydział Malarstwa

Akademia Sztuki w Szczecinie.

Recenzja sporządzona w postępowaniu habilitacyjnym zgodnie z uchwałą Uczelnianej Rady do Spraw Nauki i Jakości Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. (H/32URNiK/2024-2025) Postępowanie habilitacyjne w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki Pani dr Doroty Świdzińskiej.

Osiągnięcia

Indywidualne autorskie wystawy:

Sąsiadki, Galeria nad Wisłą, Toruń.2010

Hand Made, Muzeum Rzeźby im. Alfonsa Karnego, oddział Muzeum Podlaskiego,
Białystok, 2011

Happening Czas Zatrzymany, Galeria im. Sleńdzińskich, Białystok, 2012

Dzienniczek Galeria Scena – kurator Ryszard Ziarkiewicz, Koszalin, 2013

ON, Dom Muz, Toruń, 2013

Przemijanie, Galeria Biblioteki PTTK, Warszawa, 2013

Oczekiwanie, Galeria Wschodnia, Łódź, 2014

Orszak, Galeria Manhattan, Łódź, 2014

Marylin , Galeria Nowe Skrzydło, Białystok, 2014

W stronę lasu, Galeria Obok, Białowieża, 2015

Archiwum, Galeria Wozownia, Toruń, 2016

Marilyn byłaby jedną z nas, Galeria Manhattan, Łódź, 2016

Spacer, Galeria Nowe Skrzydło, UwB, Białystok,

2017Sens i bezsens, wystawa podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej Starość i

starzenie się, Białowieża, 2018

Samo życie, BWA Galeria Sanocka, Sanok, 2018

, Czyste, Galeria ZPAP Toruń, 2022

Lustro, Galeria Nowe Skrzydło, UwB, Białystok, 2024

Chwile, Biuro Wystaw Artystycznych w Kielcach, Kielce, 2024

Podróż, Galeria Domu Polskiego w Wilnie, Wilno, Litwa, 2024

Wnuczek, Galeria Uniwersytet Lorándia Eötvösa, Budapeszt, Węgry, 2024Aging,
Polonians Organized to Minister to Our Community , Nowy York, USA, 2024Autorstwo
dzieła plastycznego/realizacja performatywna podczas znaczącego wydarzenia
artystycznego:

Wystawa towarzysząca XIII Międzynarodowej Konferencji „Życiodajna Śmierć –
pamięci Elizabeth Kubler-Ross” ,Galeria Nowe Skrzydło, Białystok, 2018

XII Festiwal Performance Koło Czasu/ Ad Astra, Galeria ZPAP, Toruń, 2018

XIII Festiwal Performance Koło Czasu / Ad Astra, Galeria ZPAP, Toruń, 2023

2. Udział w wystawie zbiorowej:

Zapach Kobiety Galeria im. Sleńdzińskich, Białystok, 2012

Wystawa malarstwa, grafiki i rzeźby grupy twórczej OtwARTa Grupa,

Galeria TPSP „Przy Bramie”, Lublin, 2013

25 lat Galerii nad Wisłą, Galeria ZPAP, Toruń, 2016

Indywidualna autorska wystawa zorganizowana przez ewaluowany podmiot:

Wystawa przekrojowa towarzysząca otwarciu przewodu doktorskiego Galeria

Zajeżdźnia, Lublin, 2013

Wystawa towarzysząca obronie przewodu doktorskiego ...wola Twoja, Galeria

Zajeżdźnia, Lublin, 2015

3. Pełnienie funkcji kuratora wystawy, projektów artystycznych:

kurator wystawy Action painting i pop art , Galeria Arsenał, Białystok, 2009

kurator wystawy Białystok kreską, Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w

Białymstoku (Podlaski Instytut Kultury). 2010

kurator wystawy Multiplikacja – autoportret, Aula Wydziału Architektury, Politechnika

Białostocka, 2011Projekt i organizacja cyklu wojewódzkich konkursów plastycznych
Podlasia pt. Kolory,

2011- 2015

kurator wystaw, cyklicznego Festiwalu Nauki i Sztuki, Białystok, 2011 – 2024

zadanie publiczne, koordynowanie pracami wolontariuszy, wykonujących ilustracje do

trzech baśni Elżbiety Janikowskiej, "Zapraszamy do teatrzyku Kamishibay", 2018

kurator wystawy podczas konferencji „Obrazy w literaturze dziecięcej – literatura

dziecięca w obrazach” Wydział Filologiczny, Uniwersytet w Białymstoku, 2018

kurator wystawy „Twórca Niepodległej” podczas Międzynarodowej Konferencji pt.

” Dziecko w historii”, Galeria Nowe Skrzydło UwB, 2018

kurator wystawy „Murale” , integracja młodzieży MDK , studentów UwB i studentów

ExErasmusa, Galeria Nowe Skrzydło, Wydział Pedagogiki i Psychologii UwB, 2019

kurator wystawy studentki z Chin Jiachen Feng Galerii Młodych, Młodzieżowy Dom
Kultury w Białymstoku, 2019

ExErasmus, „Wiosna artystyczna” w współorganizacja wystawy „Przyjaźń ponad czasem i granicami” Dni Kultury Japońskiej, Galeria Nowe Skrzydło, UwB, 2019

projekt artystyczny, warsztaty Pudełkowanie we współpracy z Muzeum Sztuki

Drukarskiej i Papiernictwa w Supraślu, Galeria Arsenał, Białystok, 2020

kurator wystawy Dominiki Borys Prus pt. „Kolor w ruchu, malarskie przemiany”, Galeria Nowe Skrzydło, UwB, Białystok, 2024

opieka nad Studenckim Kołem Naukowo- Artystycznym, Studenckie Zrzeszenie Artystów Bohema, Wydział Nauk o Edukacji, UwB, Białystok, od 2018

Kurator studenckich wystaw

Kreatywna mandala, I am (inicjał, autoportret, maska),

Bezdomny anioł, Madonny, Tekturowe -formy przestrzenne, Katedra w grafice, Czy

sztuka kopie, Architektura gotyku, Trele ptaków, Malarstwo ekspresyjne

wielkoformatowe, Monogram, logo, projektowanie artystyczne, Kompozycje linearne,

Zwierzę na szaro, Filiżanka farby, Mucha nie siada – secesja, Żywe obrazy –

multimedialna wystawa, Picasso ponadczasowy, Malowanie przez wylewanie, Kreska –

linearna mapa, Pejzaże, Białystok w kolorze, fotografie Bohema), Galeria Nowe

Skrzydło, Noe, UwB, Białystok, 2011-20244.

5. Autorstwo publikacji z zakresu sztuk plastycznych:

Dorota Świdzińska, Ekspresja malarzy XX w. inspiracją do twórczych poszukiwań

adolescentów, Chowanna, Twórczość – Ekspresja - Aktywność artystyczna w rozwoju

dzieci i młodzieży, 2011 numer specjalny, s.197-207

Dorota Świdzińska Kreacja wizualna a samopoznanie jako podstawowa wartość w arteterapii, 2015

PORTRET / AUTOPORTRET Identyfikacja i tożsamość

Wydawca: Stowarzyszenie Psychiatria i Sztuka

ISBN: 9788394039929

Autorstwo rozdziału w publikacji wieloautorskiej z zakresu sztuk plastycznych:

Dorota Świdzińska, Galeria Sztuki Współczesnej miejscem nowoczesnej edukacji

artystycznej, [w:] A. Sacher, A. Weiner (red.) Badania naukowe nad edukacją

artystyczną i kulturową, WSA, Bielsko-Biała 2011, s. s.185-196

Dorota Świdzińska, Klisze pamięci, [w:] K. Citko, M. Morozewicz (red.) Autobiografizm

w kulturze współczesnej, Trans Humana, Białystok,

Dorota Świdzińska, Ewa Kępa, Twórczość jako proces terapeutyczny, [w:] Janina

Uszyńska Jarmoc, Beata Kunat (red.) Twórczość codzienna jako aktywność całościowa

człowieka, Trans Humana, Białystok, 2015, s.277-286

Dorota Świdzińska, Wizerunek późnej starości w sztukach pięknych,[w:] M. Halicka,J.

Szymanowska, K. Winiecka (red.) Starość i starzenie się w ujęciu interdyscyplinarnym,

Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w Olsztynie, 2018, s.97-108

Opinia

Starość jako nieuchronny element życia to tytuł autoreferatu Pani Doroty Świdzińskiej, który bardzo trafnie określa jej obszar inspiracji i poszukiwań. Artystka w swojej twórczości łączy refleksje nad codziennością z osobistymi doświadczeniami i wrażeniami. Reprezentuje krytyczne spojrzenie na współczesną rzeczywistość głównie społeczną, ale też polityczną. Zwraca uwagę na potrzebę pytania no status i rolę artysty w społeczeństwie. Tematy przemijania, starość i śmierć to główne wątki, które pojawiają się w jej twórczości poprzez symboliczne i metaforyczne obrazy w poszukiwaniu znaczeń

związanych z funkcjonowaniem człowieka w czasie. Używa narzędzi sztuki do myślenia i budowania pogłębionej refleksji egzystencjalnej jak sens życia przemijanie i śmierć często ukazując rzeczywistość i jej aspekty w sposób dosłowny. Jest daleka od estetyzacji rzeczywistości, ale przekonana do krytycznego myślenia burząc wygodne pozory. Świdzińska zwraca uwagę na potrzebę przełamywania społecznych tabu związanych z tematami przemijania tworząc rodzaj eksperymentu egzystencjalnego, który pomaga badać relację pomiędzy życiem a umieraniem, ciałem a duszą. Jej prace często eksplorują ulotność, pamięć i kruchość istnienia poszukując wartości w efemeryczności zdarzeń.

W 2010 roku Świdzińska po raz pierwszy prezentuje swój projekt pt. *Sąsiadki*. To jednocześnie hołd który artystka składa Józefowi Robakowskiemu i jego realizacji pt. *Z mojego okna*.

Mój projekt poświęcony starości narodził się niedługo po tym, jak wprowadziłam się do mieszkania na trzecim piętrze w białostockim blokowisku pod nazwą Osiedla Bema. Los chciał, że okno w kuchni było tak usytuowane, że widziało się przez nie ludzi zmierzających w stronę przystanku autobusowego lub w kierunku odwrotnym. Ponieważ osiedle wybudowano około 50 lat temu, mieszkańcami byli w dużej mierze ludzie w podeszłym wieku. Obserwując ich wędrówkę zauważyłam, że ogromną większość stanowią kobiety. Postanowiłam ustawić w kuchennym oknie kamerę wideo i rejestrować wędrujące tam i z powrotem staruszki. Wielogodzinny materiał filmowy, obejmujący czas czterech pór roku, od wiosny do zimy, zmontowałam w siedemnastominutowy film.

Józef Robakowski realizację filmową z *mojego okna* rozpoczyna 1978 roku i zamyka w 1999 kiedy okno zostaje przysłonięte nowym budynkiem. "*Nazywam się Józef Robakowski. Mieszkam w dużym wieżowcu przy ulicy Mickiewicza 19 na dziewiątym piętrze. Nasz budynek ma aż 20 pięter. Jest wspaniały. Położony w samym centrum Łodzi*" - tymi słowami artysta rozpoczyna jeden ze swoich najbardziej znanych filmów, w

którym dzięki użyciu kamery pozornie błaha rzeczywistość zamienia się w fascynujący obraz i niecodzienny dokument historii.

Niemal identycznie sformułowana intencja dzieli blisko 30 lat. To bardzo ciekawy dialog, który ostatecznie tworzy ogromną przestrzeń do analizy zmian społecznych w tym czasie. Choć Świdzińska operuje inną formą, skupia się na kobietach i odbiega od filmowego charakteru swojej realizacji to sama rama, która łączy obie realizacje jest bardzo wartościowa i zaskakująca. Może nią być refleksja sformułowana przez Robakowskiego *'Kino Własne' jest bezpośrednią projekcją myśli filmującego. Zwolnione od wszystkich mód i prawideł estetycznych oraz ustalonych kodyfikacji językowych staje blisko życia filmującego. (...) Filmujemy więc wszystko, a okaże się, że filmujemy zawsze samego siebie.*

Kolejne realizacje artystki bardzo mocno przenoszą doświadczenie z białostockiego Domu Pomocy Społecznej z którym rozpoczyna współpracę. Uczestniczy w życiu i codziennych zajęciach kobiet budując zaufanie i bliskość relacji. Artystka posiada dużą zdolność do syntetycznego formułowania idei pracy i środków realizacyjnych. Skupia się na dłoniach, dokumentuje czynności haftowania, gotowania, prac komputerowych. Konstruuje czarno białe obrazy, gdzie dłonie budują całość poprzez detal, wpisane w jeden moduł. Powstaje też wideo i duży haft które stają się częściami wystawy pt. *Hand Made*.

W 2013 roku artystka realizuje wystawę w Galerii Scena w Koszalinie, która dopełnia kolejne prace z udziałem starszych kobiet. To najbardziej intymna i najprostsza praca w kontekście użytych środków. Ściana galerii została wytapetowana przeskalowanymi zapisami, które były jednozdaniowymi odpowiedziami na pytanie o największe marzenie. To poruszająca realizacja komunikująca i ujawniająca się w każdym detalu.

Nie rozumiem w pełni idei przemarszu ulicami Łodzi w projekcie pt. *Orszak*. Poza spektakularnym efektem związanym ze skalą „sztandarów” ulica odebrała im intymność. Dla samej, ulicy, potencjalnych odbiorców nie mogło to być czytelne a na pewno nie w odniesieniu do starożytnej Grecji i mitologii, gdzie bóg Charon umożliwiał duszom przeprawę łodzią przez Styks do królestwa cieni.

...wola *Twoja* to realizacja, która artystka uważa za najbardziej osobistą z dotychczasowych i najintymniejszą wypowiedź podsumowującą temat schyłku życia kobiety. Wideo o tym tytule było częścią zamykającą przewód doktorski.

Treścią wideo są dwie postacie siedzące bez ruchu, frontalnie do kamery. Są to dwie kobiety, starsza i młodsza, moja matka i ja. Obraz jest całkowicie statyczny, także widz może odnosić wrażenie, iż stoi przed wielkoformatowym, kolorowym wydrukiem. Po chwili jednak stara kobieta zaczyna zanikać, jej wizerunek zaczyna stopniowo blednąć, ukazując przez jaśniejącą postać drewniane, ciężkie materialnie krzesło. W końcowych sekwencjach projekcji młodsza kobieta pozostaje na obrazie sama z pustym krzesłem opuszczonym przez matkę.

Autorka powołuje się na wykorzystanie metody pracy Billa Violi, oraz stosowanym przez niego slow-motion, spowalniania ruchu obrazu. Ta inspiracja chodź oczywista to jednak nieszczęśliwie wykorzystana. Viola przez spowolnienie studiuje obraz, budowany bardzo często o inspiracje malarskie, ale nie tylko. To obraz, który nas hipnotyzuje i wywołuje stan percepcji zupełnie odmienny. Trwanie obrazu w czasie jest tu kluczowe. Tu artystkę zawodzi intuicja przez co obraz ociera się o banał. To video jest zbyt krótkie jakby powstało z braku wiary w wytrwałość widza a jest zupełnie odwrotnie. Odkrycie w ciągu pierwszej minuty całej konstrukcji obrazu tworzy niebezpieczną oczywistość również na poziomie uczestnictwa jak też budowania refleksji. Nie fortune wydaje mi się również odniesienie do cyklu performance z lat siedemdziesiątych duetu artystów Kwiek/kulik, przez zupełnie różną intencję kontekst czasu i środki.

Jednak najwięcej moich wątpliwości budzi realizacja powstała już po uzyskaniu stopnia doktora pt. *Ave Maria*, powiązana ze śmiercią ojca i czasem opieki nad umierającą matką. Artystka układa piramidę z trzech zdjęć horyzontalnych. Trzy nagie leżące postacie, ojciec, matka i autorka. Praca zatytułowana *Samo życie* powstała w afekcie traumatycznego przeżywania odejścia rodziców, kiedy spekulacja obrazem i określenie intencji jest szalenie trudne. Być może bycie bezpośrednio w traumie uniemożliwia dystans i analizę prowadzącą do wykorzystania adekwatnych środków i budowania komunikatu. Strasznie trudno jasno przedstawić to co się samemu przeżywa i stworzyć kategorię przestrzeni, idee za pomocą własnego patosu chwili. Proste odzwierciedlenie rzeczywistości co ma miejsce w fotografiach artystki mniej niż kiedykolwiek mówi coś

pewnego na jej temat. Proste obrazy nie mówią nam nic, okłamują nas lub pozostają niezrozumiałe jak hieroglify, których nie możemy analizować, rozkładać, ponownie montować, wychodzić poza językowe skojarzenia, które one tworzą jako stereotypy wizualne.

W 2021 roku Dorota Świdzińska zmienia medium na klasyczne malarskie pozostając jednocześnie w tym samym obszarze zainteresowań i poszukiwań. To bardzo zaskakująca i radykalna zmiana, która może wydawać się krokiem niemożliwym do zrealizowania. To być może najtrudniejsze najbardziej złożone medium nierozłącznie związane z historią kultury. To medium niezwykle wymagające i okrutne. Obnaża bez skrupułów każdą słabość artysty wynikającą z nieporozumień i rozumienia samej natury obrazu malarskiego. By zrozumieć czego potrzebują obrazy musimy podjąć ogromny wysiłek oparty na doświadczaniu i rozumieniu porażek, które nam przynosi malarstwo. Tym bardziej trudno mi uwierzyć jak dobrze malarstwo przyjęło i zaakceptowało Świdzińską w swoim świecie. Artystka w bardzo trafny sposób podkreśla autonomię malarskiego obrazu przez skalę i przeskalowanie ciała w portretach i scenach domowych. Świdzińskiej udaje się w ten sposób uruchomić dialektykę. Jak pisał Didi Huberman *Sztuka nie powinna przedstawiać rzeczy ani jako oczywistych (odnajdując echo w naszych uczuciach), ani jako niezrozumiałych, tylko jako zrozumiałe, choć jeszcze niezrozumiane. Wszystko po to by dotrzeć do obrazu dialektycznego, który stara się połączyć niewiedzę z rozumieniem, to co szczególne z tym co ogólne, sprzeczność z rozwojem historycznym, nieciągłość przeskoku z jednością sprzecznych członów.*

Percepcja obrazów Świdzińskiej jest poza teorią ekranu a działa w przeciwnym kierunku. Obrazy nas odpychają, działają bardzo silnie na zewnątrz. Trudno się przed nimi schować w swoim zakłopotaniu i trudno nie patrzeć czując ich obecność....

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym, naukowym i pedagogicznym nacechowanym ogromnym zaangażowaniem, kompetencją i jakością artystyczną wkraczającą poprzez swą formę w sferę nauki o sztuce i jej roli w czasie historycznym oraz aktualnym wnioskuje o nadanie Pani Dorocie Świdzińskiej tytułu doktora

habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej - sztuki plastyczne
i konserwacja dzieł sztuki.

Prof. Wojciech Łazarczyk.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Łazarczyk', with a stylized, sweeping flourish extending from the end of the name.